

1285/1868- 1287/1870 YILARI SALNAMELERİNDE KONYA -2-

1. 1285/1868 yılı Salnamesi (Birinci Salname)

1868 yılında Konya valisi Müşir Ahmet Tevfik Paşa, Konya müftüsü Mehmet Sait Efendi'dir. Ahmet Paşa'nın valiliği 1871 yılına kadar devam eder. Belediye başkanı ise Muhasebeci Rahmi Bey'dir.

Salnamede iki isim daha dikkat çekmektedir. Bunlardan birisi Meclis-i Temyiz-i Hukuk-ı Vilâyet Üyesi İçelli Hocaların ileri gelenlerinden Müderris Hoca Hacı Mehmet Efendi'dir. Mehmet Efendi, tedris hayatı yanında uzun yıllar vilâyet teşkilatının muhtelif komisyonlarında ve İdare Meclislerinde görev ifa etmiştir. Dikkat çeken diğer bir isim ise Çelebi Hüseyin Efendi'dir. O da 1868 yılı salnamesinde Vilâyet Meclisi'nin seçilen üyeleri arasında, ileriki yıllarda da muhtelif komisyonlarda görev aldığı görülmektedir. Her iki şahsın da bilgili ve kültürlü insanlar olduğu aldıkları görevlerden anlaşılabilir.

Mehmet Ali UZ

Salnamede, Konya'ya bağlı sancak ve kazaların idari teşkilatları yanında devlet görevlilerinin isimleri verildiği gibi, Salnamenin sonunda Konya ve Konya'ya bağlı birimlerin ziraî ve sınaî mahsulâtı hakkında kısa bilgiler sunulmuştur.

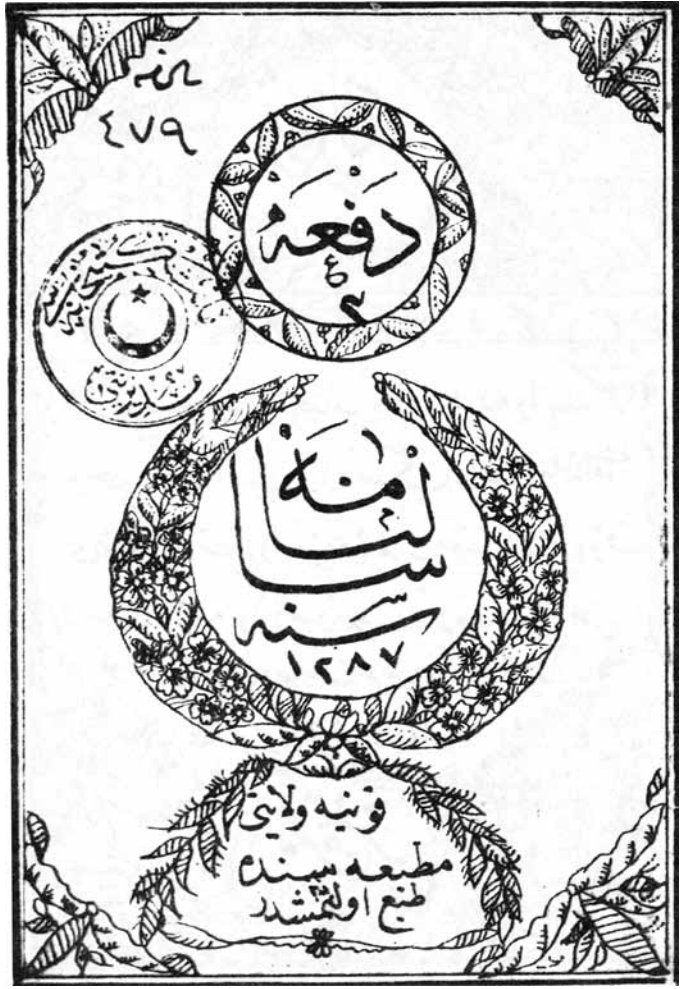
O yıllarda Konya'da seccade, halı, kilim, keçe, keten bezi, hayvan takımı, kahve değirmeni, tüfek, tabanca yanında deri, bezir, susam, haşhaş yağı, bal ve bal mumu ve pastırma üretilmektedir.

Bu yıl Konya'nın 140 mahallesi bulunmakta ve nüfusu ise, 16.732 olarak gösterilmektedir.

Salnamenin tamamı 110 sayfadan ibarettir

2. 1286/1869 yılı Salnamesi (İkinci Salname)

Bu yıl da yine Konya Valisi Müşir Ahmet Tevfik Paşa, Konya Müftüsü Mehmet Sait

Efendi'dir. Mehmet Sait Efendi'nin rütbesi İzmir payesi'dir.

Belediye Reisi, adı verilmemekle beraber Belediye Muhasebecisi belediye reislini de deruhte etmektedir.

İleride belediye reisi olacak olan Fasih Efendi, Evkaf Müdürü'dür

Salname sonuna, Konya ve mülhakatının 1284 yılı hayvanat ile mahsulât ve hububat cetvelleri verilmiştir.

Salnamenin tamamı 133 sayfadan ibaret olup Vilâyet matbaasında basılmıştır.

1287/1870 yılı Salnamesi (Üçüncü Salname)

Bu yıl da yine Konya Valisi Müşir Ahmet Tevfik Paşa, Konya Müftüsü Mehmet Sait

Efendi'dir. (İzmir payesi).

Bu yıl belediye reisliğine Hacı Fasih Efendi getirilmiştir. Fasih Efendi aynı zamanda Vilâyet Maarif Komisyonu azasıdır. Belediye reis vekili de Hacı Hüseyin Ağadır.

Hocazade Hacı Mehmet Efendi'nin, bu yıl da Vilâyet Divan-ı Temyiz-i Hukuk azalığı devam etmektedir. .

Şehir haricinde bir süvari ve bir piyade kışlası olmak üzere iki kışla ve bir güherçile fabrikası vardır. Kışlaların yerleri belirtilmemiştir.

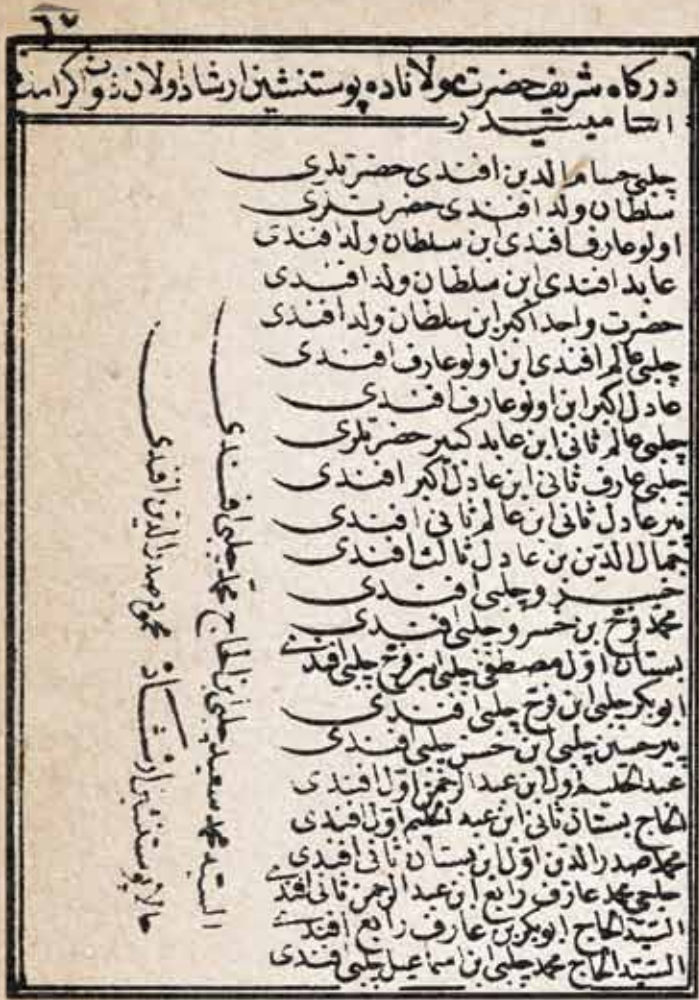
Sultan Selim Camii dışında, 43

camî, 130 mescit, 38 medrese, 3 kütüphane, 2 hankah, 8 tekke, 1 zaviye, 1 darü'l-hadis, 4 darü'l-huffaz, birer Ermeni ve Rum kilisesi, 1 mekteb-i rüştiye (Ortaokul), 65 İslâm, ikisi Rum ve Ermeni olmak üzere 67 sıbyan mektebi, 67 çeşme, 13 şadırvan, 2 han, 5 hamam, 16 kahve, 7 bezir hane, 1 debbağ, 10 yağhane, 1220 dükkân vardır.

Bu yılki salnamede verilen iki liste dikkat çekicidir. Bunlardan birisi, Hazret-i Mevlâna'nın, Ebubekir Hazretlerine ulaştan silsilenamesi ile "Dergâh-ı Şerif-i Hazret-i Mevlâna'da Postnişin-i İrşat olan Zevât-ı Kirâmın Esamisi'dir" başlıklı listedir. Bu listede 1870 yılına kadar görev yapan Postnişinlere yer verilmiştir.

Konya'nın Mahsulât-ı araziyesine bu yıl Arpa, buğday, zeyrek, afyon, güherçile, yanında kök boya ve cehri eklenmiştir. Kök boya halı-kilim dokumacılığında, cehri ise dericilikte kullanılmaktadır. Bu yıl Konya'nın nüfusu, 27.031'dir.

3. Salname 133 sayfadaki ibaret olup, Vilâyet Matbaasında basılmıştır.

DERGÂH-I ŞERİF-İ HAZRET-İ MEVLÂNA'DA POSTNİŞİN-İ İRŞÂD OLAN ZEVÂT-I KİRÂMİN ESAMİSİDİR

- Çelebi Hüsameddin Efendi Hazretleri
- Sultan Veled Efendi Hazretleri
- Ulu Arif Efendi İbn-i Sultan Veled Efendi
- Abid Efendi İbn-i Sultan Veled Efendi
- Hazret-i Vacid-i Ekber İbn-i Sultan Veled Efendi
- Çelebi Âlim Efendi İbn-i Ulu Arif Efendi
- Adil Ekber İbn-i Ulu Arif Efendi
- Çelebi Âlim-i Sani İbn-i Abid-i Kebir Hazretleri
- Çelebi Arif-i Sani İbn-i Adil-i Ekber Efendi
- Pir Adil-i Sani İbn-i Âlim-i Sani Efendi
- Cema Teddin İbn-i Adil-i Salis Efendi
- Hüseyin Çelebi Efendi
- Muhammed Ferruh İbn-i Hüseyin Çelebi Efendi
- Bostan-ı Evvel Mustafa Çelebi İbn-i Ferruh Çelebi Efendi
- Ebu Bekir Çelebi İbn-i Ferruh Efendi
- Pir Hüseyin Çelebi İbn-i Hasan Çelebi Efendi
- Abdulha Tim-i Evvel İbn-i Abdurrahman-ı Evvel Efendi
- El-Hac Bostan-ı Sani İbn-i Abdulha Tim-i Evvel Efendi
- Muhammed Sadreddin-i Evvel İbn-i Bostan-ı Sani Efendi
- Hacı Muhammed Arif-i Rabi' İbn-i Abdurrahman-ı Sani Efendi
- Es-Seyyid El-Hac Ebu Bekir İbn-i Arif-i Rabi' Efendi
- Es-Seyyid El-Hac Muhammed Çelebi İbn-i İsmail Çelebi Efendi
- Es-Seyyid Muhammed Said Çelebi İbn-i el-Hac Mehmed Çelebi Efendi
- Hâlâ Post-nişin-i İrşad Mahmud Sadreddin Efendi

Hatice TEKİN

KIZIL KAYALARIN ALTINDA DEMLİ BİR ÇAY

Uçaktayız. Pilotun alçalmaya başlıyoruz, anonsuyla birlikte dışarıya bakıyorum. Dağ tepe her yer bembeyaz. Şaşıyorum. Çünkü İstanbul'dan ayrılırken hava günlük güneşlikti. Yanımdaki kardeşime söylüyorum. "A! Bak kar yağmış. Tedbirsiz geldim. Ne olacak şimdi?" Gülüyor bana. Niye ki? Meğer kar zannettiğim beyazlıklar kayısı ağaçlarının tepelerindeki çiçeklermiş. İnanmakta güçlük çekiyorum ama yüksekliğimiz azaldıkça ben de fark ediyorum onları.

Uçağımız indikten sonra bayağı uzun bir süre tekerlekleri üzerinde gidiyor. Yavaşlıyor, duracak artık dediğim bir anda

köşeyi dönüp tekrar hızlanıyor. Defalarca yapıyor bunu. Sanki pist değil de şehir sokaklarında ilerliyor. Bir ara "Evlere servis mi yapacak?" diye sormak geçiyor aklımdan ama bu sefer tutuyorum kendimi. Yine madara olmayayım millete. Neyse, gide gide sonunda yorulup küçük bir binanın önünde duruyor. Ercan Havaalanı, Atatürk Havalimanı'nda geçen onca sıkıntılı saatten sonra ne kadar sevimli görünüyor gözüme. Bir kapıdan içeri girip birkaç adım sonra ötekenden çıkıyorum. Bu kadar. Uzun koridorları, devasa salonları kat etmek gerekmiyor. Dışarıdayım. Taksi, otobüs hepsi kapının önünde hazır.

Kardeşimin tayini Malatya'ya çıkınca, uzak diye üzülmiştim. Gidemem ta oralara demiştim; ama işte buradayım. Geldiğimi duyan komşular birer ikişer "hoş geldin" demeye geliyor. Üstelik elleri, kolları dolu olarak. Getirdikleri şeyler pasta, börek falan da değil. Basbayağı yemek. Maharetli hanımlara imrenmemek elde değil. Dikkatimi çeşit çeşit sarmaları çektir. Dediklerine göre yeşil olan her yaprak yenilirmiş burada. Hangisi olursa olsun içine yöresel bir bulgurla yaptıkları malzemeyi koyup sarımsaklı yoğurt ve kızgın yağ ile süslüyorlarmış. Bize fasulye yaprağında olanı geldi ama dut, ayva, kiraz hatta menekşe yaprağını bile kullandıkları oluyormuş. Adına sarma veya dolma değil 'köfte' diyorlar. Yıllardır 'doğuda sadece et yenir' gibi absürd bir efsaneye körü körüne inanıyormuşum. Diğer yerleri bilemem ama Malatyalının yediği hep bulgur. Bayıldım ben bu işe.

Yaşasın! Zil çaldı. Gelen yine bir komşu olsa da midemiz bayram etse. Oh, oh! Misafirler yan apartmandan,

cümbür cemaat gelmişler. Hem de bir sürü tabakla, sağ olsunlar. Ben sırasıyla tatlarına bakarken, kardeşim de yemeklerin isimlerini söylüyor. Bu kulak çorbası (Harika). Bu sıkma köfte (Bildığımız köfte ama sırf bulgurdan). Bu analıkızlı (Anasını da sevdim, kızını da).

Hafta sonu geldi. Bugün şehir dışına çıkıyoruz. Malatya'da geçirdiğim on günün sonunda ağaçların tepelerindeki beyaz duvak yere inip yerini minik yeşil yapraklara bırakmış. Devam ettiğimiz yol boyunca kayısı ağaçları o kadar çok ki, Konya ovasının uçsuz bucaksız buğday tarlalarını hatırladım. Burada başakların yerini, kısa boylu ağaçlar almış. Konyalı çiftçim hasat zamanına kadar ne çok yorulur. Her yıl tarlayı yeniden sürmek, tohum ekmek, onları kuşlardan, farelerden korumak, gübresini, ilacını zamanında vermek, pek yağmur yağmadığı için her seferinde daha derin kuyular açıp sulamak... Bütün bu işleri kızgın güneş altında başının üzerinde bir gölgelik olmadan yapmak. Şu ağaçlar öyle mi ya? Kışın sessiz sedasız baharı bekliyordur. Sahibi yatağında uyurken bir sabah habersizce çiçeklerini açıyordur. Ya bulutların taşıdığı ya da Fırat'ın getirdiği suyu kolayca içiyordur. Hasat zamanı ise kısacık ağaçlara merdiven dayayıp uzanmak yetiyordur. Üstelik meyvelerin tamamı toplandıktan sonra bile geride yeşil bir deniz kalıyordur. Hiçbir zaman Konya Ovası gibi çırılçıplak görünmüyordur.

Malatya'dan uzaklaştıkça, önce ağaçlar yok oldu, sonra yeşillik. Bir süre çıplak kayaların arasında ilerledik. Tam da sıkılmaya başlamıştım ki karşımıza bir otel çıktı. Adı Tiryandafilmiş. Dediklerine göre Somuncu Baba'nın şifalı suları kullanılıyormuş. Otelin hemen önünden dönüp, çok yüksek kayaların arasına daldık. Burası Tohma Kanyonu'nun bitiş noktasıymış. Birkaç kilometre gerideki yerlerden farklı bir iklime sahip. Sanki çölün ortasındaki bir vaha. Yeşillik, her kayanın oyuğundan fişkırtıyor adeta. Apartman boyunda ve tek parça halindeki kırmızı kayaları geçip özenle yapılan

otoparka giriyoruz. Hayli kalabalık. Burası kıvrımlı bir vadi. Nereden geldiğimi göremediğim gibi, nereye gideceğimi de bilemiyorum. Her an bir sürprizle karşılaşabilirim.

Otomobilden inince İstanbul'dan tanıdığım nemli bir havayla karşılaştım. Henüz görmesem de çevrede bulunan bolca suyun varlığını hissettim. Her yer yemyeşil. Düzenli yürüme yolları var. Birisinin üzerine bırakıyorum kendimi. Ayaklarımın altındaki o minik taşlar beni nereye götürürse, oraya gideceğim.

Karşıma kayaların dibinde turkuaz rengi bir gölcük çıkıyor. Pırlıl pırlıl bir su, dibinde irili ufaklı taşlar var. Öğrendiğime göre buraya kudret havuzu deniyormuş. Yaz kış suyu yirmi iki derecede sabitmiş. Böyle dar ve uzun bir havuzu ilk defa görüyorum. Üstelik bir yanı devasa kayalardan güç alıyor, diğer yanı ise merdiveni, fayansıla medeniyetten. Tamamı erkek olan misafirlere hizmet veriyor. Hani bize?

Hem yorulduk hem de acıktık. Dere nin üzerindeki ahşap köprülerden birisiyle karşıya geçip iki katlı ahşap bir binaya giriyoruz. Odaları yöresel kilim, minder döşeli. Lokanta kısmında ise tahta masa, sandalyeler var. Dizimizi büküp uzun süre oturamayacağımıza göre bize en uygun yer burası. Ahşabın, reçinenin taze kokusunu çekiyorum içime, doya doya. Bakalım neler var yemekte. Garson gelip büyük bir hızla menüyü saydı bize ama birkaç kelimedenden fazlasını anlayamadık. Neyse ki bocaladığımızı gören diğer garson imdadımıza yetişti. "Size ortaya karışık yaptırayım mı? diye sordu, içimiz rahat kafa salladık.

Pencerenin yanına oturup gitmek için sabırsızlandığım yerlere göz gezdiriyorum. Bir minare ve cami görünüyor. İnsan elinden çıkmasına rağmen sırtını dayadığı kaya ile ne kadar uyum içinde. İnşaat terimlerinden pek anlamadığım için detaylarına giremiyorum.

Diyorum ki: "Her şey ne kadar güzel. Burayı belediye mi yaptırdı?" Bana yine gülüyorlar. Bu sefer ki dikkatsizliğime ben bile gülüyorum. Çünkü nereye göz

atsam buraları imar eden bir vakıfla ilgili yazılar görüyorum.

Yeşil ve kırmızı renk her yere hâkim. Yemyeşil vadiyi korumak ister gibi birbiri üzerine eğilen devasa kırmızı kayalar var. Dediklerine göre koyu renkleriyle güneşin ışıklarını emip ortamı serinletiyorlar.

Derenin içine sokulan kazıkların üzerinde ahşaptan kabin gibi şeyler var. Bunların adı pergule imiş. Ne kabin kelimesi uydur ortamın güzelliğine ne de pergule ama üçüncü bir şıkkım yok ki.

Kocaman bakır sahanlarla sunulan 'ortaya karışık' yemeğimiz henüz gelmişti ki birden ortalık karardı. Daha ne olduğunu anlayamadan da yağmur iniverdi. Dışarıda bulunanlar, yerlerini bu davetsiz, arsız konuşma bırakıp gittiler. Biz içerideyiz, tuzumuz kuru.

Yemekten sonra minder döşeli odalara geçtik. Közde kahvemizi, semaverde çayımızı içerek havanın durulmasını bekledik. Sonunda yağmurun öfkesi dindi. Geride mis gibi kokusunu bırakıp gitti.

İki kayanın arasında beliriveren bir çift gökkuşağına çocuklar gibi sevindik. Hemen dışarıya koştuk. Her yer dövdüğü kırmızı kayaların rengini almış, küçük su birikintileriyle doluydu. Biraz önce geçmek için sıra beklediğimiz köprüler ise bomboştur. Pırl pırl dere boz bulanık bir hal almıştı. Cami dediğim yer aynı zamanda Somuncu Baba'nın türbesiymiş. Gidip bir Fatıha okuduk. Gülleri ancak cami çıkışında fark ettim. Etrafta ben diyeyim iki yüz, siz deyin beş yüz gülfidanı vardı. Yarıdan fazlası avucumdan büyük güller açmıştı. Güllerden de pek anlamam ki, boş bulunup "Ne kadar güzeller, Isparta gülleri falan mı bunlar?" demez miyim? Çok bozuldular. Bana hemen önümde bulunan bir direğin üzerindeki tarihçeyi okuttular. Dünya da bir benzeri daha olmayan, sadece burada yetişen Tiryandafil Güllü imiş. "Öyle diyorsanız öyledir canım, kızmayın. Dediğim gibi hiç anlamam."

Kanyonun içlerine doğru yürüyüşe devam ederken yol üzerinde bir su değir-

meni gördük. Gıcırıtıyla dönen değirmen, şelalenin döküldüğü kayanın rengi gibi kırmızı bürünmüştü. Hemen arkasındaki taş basamaklar bizi tepeye doğru çıkarıp üzeri ızgara ile korunmaya alınmış bir kuyu ağzına götürdü. Bunun gibi daha pek çok kuyu varmış. Derinlikleri altı ila sekiz metre kadarmış. Kuyular altında bir yeraltı nehrine aitmiş. Gerekli izinleri alabilen dalgıçlar bu ağzılardan girerek nehirde kilometrelerce ilerleyebilirlermiş. Ben kuyunun dibini görmeye çalışırken, suda bir kırırdağ oldu. Korkup ayağa fırladım. Meğer bu sular balık doluymuş. Eğildiğimi görünce, yem atacağımı sanıp su yüzüne çıkmışlardı. Bunlar Halilürrahman Camisindeki balıkların soyundan geliyormuş. Rivayete göre Kıbrıs harbi sırasında hepsi birden yok olup günler sonra yara bere içinde geri dönmüşler. Yanımda onlara verebileceğim bir şeyler yoktu. Balıklarla uzun müddet baktık. Onlara "Neler oldu anlatın" dediysem de cevap veren olmadı. Gazileri hikâyeleriyle baş başa bırakıp yolumuza devam ettik.

Sonunda düzenlenmiş yol bitti. Geliğimiz yer kanyonun yaya olarak ulaşılabilen en uç noktasıydı. Dere üzerindeki ahşap kabinlere oturup çay söyledik. Beklerken de üzerimize yıkılıverecekmiş gibi duran kırmızı kayaları seyre daldık. Bu güzel kanyonun korumakla görevli askerler yaptık onları. Birbirlerinden öylesine farklılardı ki, her birine başka bir isim verdik. Kim bilir ne hikâyeleri vardır, dinlemeyi bilene...

İkinci vakti olmasına rağmen, kayaların yüksekliği yüzünden güneş bulduğumuz yere ulaşamıyorduk. Bu yüzden kanyonun dibine akşam olmuş gibi karar-maya, zaten serin olan hava da üşütmeye başlamıştı. Hesabı isteyip kalktık. Temiz bardaktaki nefis çay ve garsonun güler yüzlü hizmeti için bahşiş vermek istedim. Bunları zaten görevi bilip misafirlere canı gönülden hizmet eden delikanlı ise şaşkınlık ve mahcubiyet içinde "Niye veriyorsun ki abla?" dedi. Bunu o kadar içten söyledi ki, verecek cevap bulamadım.

BEYHEKİM MESCİDİ'NİN MİHRABI

Ahmet KUŞ

Yazdığım çoğu yazıların boş bir kuyuya taş atmaktan öteye gitmediğinin farkındayım; fakat yine de tarihe kayıt düşmek adına yazmaya devam edeceğim. Bugüne kadar yazdığım yazıları memleketime ve insanlığa küçük bir katkısı olsun diye kaleme aldım. Dostlarımin da aynı amaca yönelik yazılar yazdığını biliyorum. Bizler ne kadar çalışsak çabalasak da yazılarımız az sayıda kişi tarafından okunuyor. Bizim talihsizliğimiz okumanın pek pirim yapmadığı bir çağda yaşıyor olmak galiba... İnsanlar kitap, mecmua ya da gazete okumaktan ziyade bilgisayar karşısında vakit öldürmeyi tercih ediyorlar. Toplumda bilgisayar bağımlılığı son derece arttı. İnsanlar evlerinde, işyerinde hatta kafeteryalar da bile ekran karşısında vakit geçirmekten kendilerini alamıyorlar. İlkesiz ve amaçsız bir şekilde siteler arasında oradan oraya dolaşıyorlar... Artık büyük çoğunluk aradığı her tür bilgiyi internette bulabileceğine inanıyor. Hal böyle olunca kitap, mecmua ve gazetelere olan talep de azalıyor. Haliyle Türk toplumunun çok büyük bir kısmı okumuyor, bir kısmı okuyor gibi görünüyor ve çok az bir kısmı da her şeye rağmen okumaya devam ediyor. Böyle vahim bir manzara karşısında bir yazar olarak karamsar olmayalım da ne yapalım?

Çoktan beri ülkemizden çalınan tarihî eserler hakkında bir yazı yaz-

mak istiyordum. Geçtiğimiz günlerde Almanya'nın Berlin şehrinde bulunan Pergamon Müzesi'ni ve Fransa'nın Paris şehrinde bulunan Louvre Müzesi'ni gezdikten sonra bu yazıyı kaleme almaya karar verdim. Söz konusu her iki müzenin de dünyanın en etkileyici müzeleri olduğunu belirterek yazımıza başlayalım. En modern sergileme tek-

niklerinin kullanıldığı her iki müze-
deki eserlerin çoğunluğu Mısır, Or-
tadoğu, Anadolu ve İran'da yaşamış
medeniyetlere ait parçalardan olu-
şuyor. Batılılar tarihî eserleri ülkele-
rine götürebilmek için olmadık
yöntemlere başvurmuşlar. Konso-
loslar, seyyahlar, misyonerler, arkeo-
loglar ya da yolu bir şekilde bu ülke-
lere düşenler yanlarında birkaç par-
ça tarihî eser olarak dönmüşler. Baş-
vurdukları çeşitli yöntemlerle eser-
leri memleketlerine götürmüşler. O
dönemlerde eski eserlerin kıymeti
pek bilinmediği için söz konusu ül-
keleri talan etmeleri pek zor olma-
mış. Bazen büyükçe bir tapınağı
parça parça söküp götürdükleri gibi
bazen de kıymeti parayla ölçüleme-
yecek kadar değerli küçük bir parça-
yı ellerini kollarını sallayarak alıp
götürmüşler. Pergamon Müzesi'nin
İslam Eserleri Bölümü'nde sergilenen
en kıymetli eserlerden ikisi insanı
hayrete düşürecek derecede il-
ginç parçalardan oluşuyor. Oradaki
her şeyi anladım da Anadolu'dan ve
İrândan sökülüp götürülen ve mü-
zenin duvarlarına monte edilen
mihrapların çalınmasını bir türlü

anlayamadım...

Mihrabın Konya'dan çalındığı
tarihi tam olarak bilemiyorum; fa-
kat mihrabın sökülüp götürülmesi-
nin 100 yıl kadar önce gerçekleşti-
ğini tahmin ediyorum. Mihrabı bu-
radan kim götürdü, ona kim yar-
dım etti, onu da bilemiyorum. İslam
diyarındaki bir mescitten mihrabın
sökülüp çalınması neyle açıklanabilir,
onu da bilmiyorum... Beyhekim'in
mihrabını çalan hırsız ne kadar suçluysa
ona izin veren yöneticiler ve yardım eden
görevliler de en az hırsız kadar suçludur.
Bu nasıl bir gözü dönmüştük ki bir
gayrimüslim geliyor ve mescidin
içerisine kadar giriyor ve çini mihrabı,
ahşap pencere kanatlarını söküp
ülkesine götürebiliyor? O dönem nasıl
bir dönemdi ki tarihî eser kaçakçıları
camilere, mescitlere kadar girebiliyordu?
Beyhekim'in mihrabının Almanyada
olduğu çoğunluk tarafından biliniyor
fakat mihrabın nasıl götürüldüğü hâlâ
büyük bir muamma... Mihrabı kim
götürmüş, hırsızlığa kimler aracılık
etmiş, ne zaman çalınmış ne yazık ki
bu soruların cevabı hakkın-

da elimizde pek fazla bir bilgi yok. Yalnız şurası bilinen bir gerçek ki Hicaz Demiryolu hattının tamamlanmasından sonra Osmanlı coğrafyasında tarihî eser kaçakçılığı daha kolay yapılmaya başlamış. Konya gibi Anadolu şehirlerinde açılan konsolosluklarda çalışanlar, misyoner hastanelerinde görevli doktorlar, zaman zaman yolu Anadolu'ya düşen seyyahlar, arkeologlar ve diplomatlar tarihî eser kaçakçılığında önemli rol üstlenmişler. Tabii ki o dönemde henüz tarihî eser bilinci oluşmadığı için dar görüşlü yöneticiler ve gariban halk da bu hırsızlıklara ister istemez ortak olmuşlar. Bir mescit vakıf müessesesi olduğu halde ahşap pencere kanatlarından, halı ve kilimlerinden mihrabına varana kadar talan edilebiliyorsa vakıf olmayan diğer eserlerin hali nice olmuştur?..

Konya'da bulunan ve Türkiye (Anadolu) Selçuklu Döneminde inşa edilen Beyhekim Mescidi'nin mihrabı uzun yıllardan beri Berlin'deki Pergamon Müzesi'nin İslam Eserleri Bölümü'nde sergileniyor. Muhtemelen parçalara ayrıla-

rak götürülen mihrap, orada birleştirilip eksik parçaları tamamlandıktan sonra sergilenmeye başlanmış. II. Dünya Savaşı sırasında Almanya'daki çoğu bina gibi müze de ciddi hasar görmüş. Bazı eserler özel muhafazalara konulsa da bazıları oldukları yerde bırakılmış. Savaş sırasında zarar gören eserlerin parçaları savaştan sonra birleştirilerek restore edilmiş ve restorasyonu tamamlanan eserler yeniden sergilenmeye başlanmış. Diğer eserler gibi mihrap da savaş sırasında zarar görmüş olabilir. İslam Eserleri Bölümü'nün bir duvarına monte edilen mihrabın eksik parçaları son derece başarılı bir şekilde tamamlanmış. Mihrap bu bölümün en dikkat çekici eseri. Ziyaretçiler mihrabın karşısındaki kanepeye oturup dakikalarca mihrabı seyrediyorlar. Aynı salonda Konya'dan götürülmüş başka eserler de bulunuyor. Son derece güzel bir işçilikle yapılmış ahşap bir rahle, Sırçalı Medrese'ye ait bir çini parçası ve yine aynı medreseye ait altı köşeli çini kitabe, muhtemelen Konya Kalesi'nden götürülen ve üzerinde ud çalan insan figürü bulunan taş, Beyhekim Mescidi'nin ahşap pencere kanatlarının bir tanesi ve ahşap kapı kanatları da bu salonda sergilenen eserler arasında. Bu bölümde sergilenen ve Selçuklu Dönemine ait olan çini tabak, kap ve oyuncakların da Konya'dan götürülmüş olması kuvvetle muhtemel. Ayrıca yan taraftaki salonlarda sergilenen ve Kubadabad Sarayı ile Alâeddin Köşkü'nde bulunan yıldız ve haç biçimli duvar çinilerine çok benzeyen çiniler de muhtemelen Konya'dan götürülmüş. Bunların dışında müzenin İslam Eserleri Bölümü'nde sergilenen halıların önemli bir bölümü de Konya'dan götürülmüş. Eserlerin bazılarında hangi ülkeden getirildiği yazıyor fakat hangi şehir-

den getirildiği yazmıyor. Sergilene halılardan sadece bir tanesinde Konya'dan götürüldüğü ve XVI. yüzyıla ait olduğu yazıyor. Halıların çoğu Anadolu menşeli olmasına rağmen hangi şehre ait olduğu yazılmamış. Bunlar müzede benim görebildiklerim, elbette bunlardan başka sergilenen ya da depoda bekletilen eserler de vardır.

Sonuç olarak söylemek gerekirse ülkemizden yurt dışına tarihî eser kaçakçılığı halen devam ediyor. Alınan tedbirlere rağmen kaçakçılık anlamıyla önlenememiş değil. Halkımızın bir kısmı ne yazık ki tarihî eserler konusunda gerekli hassasiyete sahip değil. Define avcılığı ve kaçak kazı Anadolu'nun birçok şehrinde hâlâ kısa yoldan köşe dönmek isteyenlerin en fazla başvurdukları yöntemlerden biri. Anadolu'nun her tarafında olduğu gibi şehrimizin bazı ilçelerinde de kaçak kazılara rağbet bir hayli fazla. Bölgede bulunan ören yerleri define ya da tarihî eser bulmak için delik deşik ediliyor ve bulunan eserler bir şekilde yurt dışına çıkarılıp satılıyor. Sıkı tedbirler almasına ve ağır cezalar getirmesine rağmen tarihî eser kaçakçılığı günümüzde de önlenemiyor. Halkımızın yanı sıra Türkiye'ye çeşitli görevlerle gelen arkeologlar, sanat tarihçileri ya da bilinçli turistler de eserlerin yurt dışına çıkarılmasına

aracılık ediyorlar. Özellikle ülkemize defalarca gelen ve Anadolu'yu köy köy, kasaba kasaba dolaşan turist görünümü tarihî eser tacirleri işlerini son derece profesyonel olarak yapıyorlar. Açıkçası ben başka ülkelerden gelen ve yurdumuzda kazı yapan arkeologlara da şüpheyle bakıyorum... Tarihî eser kaçakçılığı konusunda geçmişleri pek temiz olmayan Batılılara bu konuda güvenmemiz elbette mümkün değil. İçlerinde iyi niyetli olanların sayısının da pek o kadar fazla olduğunu tahmin etmiyorum.

Yazımı bitirirken sizlere Pergamon Müzesi'nin İslam Eserleri Bölümü hakkında küçük bir ipucu daha vermek istiyorum. Malum Konya'da kültür, sanat ve tarihle ilgilenenlerin "Küçükasya Seyahati 1895" ve "Konya Köşkü" adlı kitapları vesilesiyle tanıdıkları ünlü Alman seyyah Friedrich Sarre'yi bilmeyen pek yoktur. Bizim genellikle seyyah yönüyle tanıdığımız Berlin doğumlu oryantalist arkeolog Sarre ve hanımı da müzenin başişçileri arasında. İslam Eserleri Bölümü'nün girişinde adı yazılı olan başişçilerin arasında Sarre'nin ve hanımının da adları bulunuyor. Sarre'nin 1900'lü yılların başında Anadolu'da ve diğer İslam coğrafyasında cirit attığı göz önüne alırsa bu başişçi yönü daha iyi anlaşılır diye düşünüyorum...

UZUN BİR SUSKUNLUKTAN SONRA
TAHSİN KAVAK'TAN İKİ ESER:
“ÇİLEK DUDAK SEVGİLİ” VE
“ÇİRKİNÇAVUŞ KÖYÜNDEN
BANDIRMA'YA”

Ali IŞIK

Tahsin Kavak, 1934 yılında Bandırma'ya bağlı Edincik nahiyesinin Çirkinçavuş (şimdi Şirinçavuş) köyünde doğdu. O köyünde okul olmadığından, çocuklarını okutmak için ailesi Bandırma'ya göç etti. İlk, orta ve lise öğrenimlerini Bandırma'da yaptı. Yedek subay olarak yaptığı askerliğini takiben Susurluk Şeker Fabrikasında çalışmaya başladı. Bu arada İzmir İktisadi ve Ticari Bilimler Fakültesinde yükseköğrenime başladı. Memuriyetinin yanı sıra sürdürdüğü yükseköğrenimini başarıyla tamamlayıp görevinde yöneticiliğe terfi etti. 1995 yılında Konya Şeker Fabrikası Ticaret Müdürü iken emekliliğini istedi. Emekliliği sonrası Konyalılıkta karar kıldı.

Lise yıllarında Bandırma yerel basınıyla tanıştı. *Bandırma Ekspres* gazetesinde “Diken” imzasıyla yazmaya başladı. Gazetenin sağladığı imkânlar üzerine, arkadaşlarıyla önce *Bandırma*, daha sonra *Yaprak* sanat ve edebiyat gazetelerini çıkardı. O yıllarda Erdek Şenlikleri'ne Genç Oyuncular tiyatro ekibiyle katılan Robert Koleji öğrencileriyle tanışarak onlarla yakın dostluklar kurdu. Yeni dostlarının katkılarıyla Yaşar Nabi Nayır'la tanıştı ve şiirleri *Varlık* dergisinde yayımlanmaya başladı.

Konya'da bulunduğu yıllarda *Yeni Konya*, *Yeni Gazete* (şimdi *Hâkimiyet*) ve *Anadolu Manşet*'te yazdı. Yine bu yıllarda *Yitik Dilek-*

ler (Konya 1992), *Danay'den Konya'ya Binlerce Yıllık Bir Yaşam Öyküsü* (Konya Kültür Müdürlüğü yayını, Konya 1999), *Canım Hiç Ölmek İstemiyor Akdeniz* [Konya 2001 (1. bas.), Konya 2003 (2. Bas.)] adlı üç kitabı yayımlandı. Bu yazımızda konu edeceğimiz *Çilek Dudak Sevgili* adlı son şiir kitabı 2010 yılında İstanbul'da; hatıralarından bir bölümünü içeren *Çirkinçavuş Köyü'nden Bandırma'ya (Anılar'da Yolculuk)* ise 2011 yılında Konya'da yayımlandı.

İlk eşi Nermin Hanım'ı kaybettikten sonra ikinci evliliğini 1984 yılında Konya'da Türkan Hanım'la yapan Kavak'ın ilk evliliğinden ikiz (bir kız bir oğlan), ikinci evliliğinden de bir kızı oldu (İkiz eşi kızını bir trafik kazasında yitirdi: 1973).

Tahsin Kavak, Konya Fikir, Sanat ve Kültür Adamları Birliği Derneği üyesidir.

***

[Sevgili Tahsin abi, aslında bu son iki kitabını fakire imzalayalı neredeyse üç ay oluyor. Lakin bir yanda *Konya Ansiklopedisi*'nin yoğunluğu, diğer yandan üzerinden bir yıl geçtikten sonra yayımlama fırsatı bulabildiği Avustralya notları bu yazıyı bugüne kadar erteletti.]

Çilek Dudak Sevgili

Tahsin abi, uzun sessizliğini bozan bu mütevazı kitabını (41 sayfa) üç bölüme ayırmış: "Akdeniz'e Soneleler" (on iki sone), "Dörtlüklerle Sözlerin Efendileri Efendilerin Sözleri" (kırk sekiz dörtlük) ve "Diğer Şiirler" (dört şiir).

Tahsin Kavak, bozkırı kendine yurt seçmişse de o müzmin bir deniz –hatta Akdeniz- adamıdır. Günlük hayatında pek açık etmediği bu tabiatını mısralarında özgürce sergiler. Şiirlerinde tekrarlar

dığı deniz ve denize dair tabir ve imgeler dikkat çekici bir yekûn tutar. Diğer yandan o, nöbetleşe yaşadığı bozkır ve sahillerin esatiri ve folkloruyla da yakından ilgilidir. Yer yer de deniz ve balıklar gibi şakacı...

"masalsı kokuları vurun mağaralarda toros türküleriyle mutluluk bölüşülsün kalsın loras dağı'nda yılan saçlı medusa öpüş mü utandırdı gülpembe olmuş yüzün"
(*Güvem Gözlü Tanrıçâ'dan*, s. 3)

"uzuncaburç'ta duydum ben bu dedikoduyu yasak sevgiden ürkmüş ölümsüz zeus bile kuğu şekline girip sevişmiş leda ile Yoksa bunu sparta kralı mı uydurdu"

(Dağlar/Denizler Benim'den, s. 10)

Tahsin Kavak'ın şiirleri arasında felsefi duyuş ve düşünüşlerini aktiren hikmetli dörtlükleri oldukça önemli bir yer tutar. Son mısralarında bir atasözüne bağlanan bu dörtlükler birer nasihatnamedir aslında. İşte iki örnek:

"birazcık sivrilersen seni çok kıskanırlar eğer silik kalırsan o zaman hor bakarlar bizim toplumumuzun ünlü bir sözü vardır 'pek yükselme asarlar pek alçalma basarlar'"
(s. 17)

*

"-şerefü'l-mekân bi'l-mekân-

oturulan yerden de kişilikler pay alır aslanın aslanlığı yatağıyla anılır biraz eskice ama güzel bir deyişle 'her mekânın onuru oturana bağlıdır" (s. 19)

***

Çirkinçavuş Köyü'nden Bandırma'ya (Anılar'da Yolculuk)

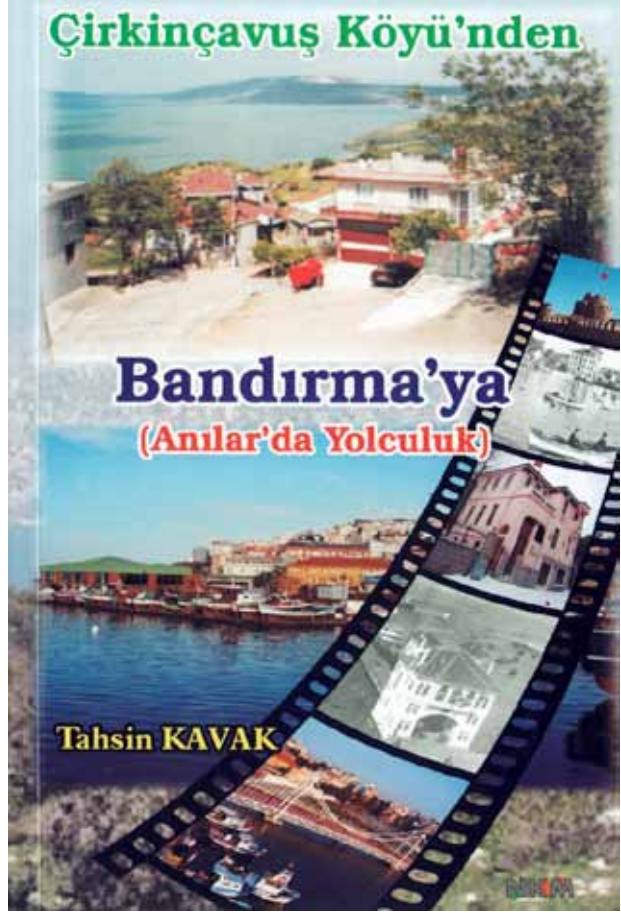
Tanyanları arasında Tahsin

Kavak'ın sıfatı/unvanı “şair”dir. İddiasız, mütevazı bir şair... Fakat o düzyazı sahasında da kıvrak bir kalemdir. Kısacık cümlelerine seçtiği kelimelerle de okuyucusunu hiç yormaz. Akıcı nesrini sergileyen *Çirkinçavuş Köyü'nden Bandırma'ya (Anılar'da Yolculuk)*, çocukluğundan yirmi beş yaşına kadarki, (1959) ömrünün ilk üçte birlik döneminden, kesitler sunmakta. 144 sayfalık kitap, birbirine bağlı; ancak rahatlıkla bağımsız değerlendirilebilecek otuz dokuz farklı başlıklı anıdan oluşuyor. Kitabının sonunda da özel albümünden on üç fotoğrafı bizlerle paylaşıyor Tahsin abi.

Tahsin Kavak'ın çeyrek asırlık şahsi tarihini kapsayan kitap, onun penceresinden II. Dünya Savaşı sonrasının yokluk yıllarını yaşayan ülkemizden de küçük kesitler sunmaktadır.

Fakirin çocukluk, Tahsin abinin delikanlılık çağını yaşadığı yıllarda, birbirine –o zaman fakire göre- Ay kadar uzak iki coğrafyada onunla ortak bir hatıra kahramanına rastlamak... Hoş bir duyguydu kuşkusuz. Bu ortak kahraman merhum artist Ahmet Tarık Tekçe'dir. Tahsin abi memleketinde çevrilen ve Tekçe'nin başrolü paylaştığı bir filmde figüran olarak onunla “ruberu” tanışmak fırsatını bulmuş. Böylelikle merhum Tekçe'nin onun dünyasında bir yeri olmuş. Fakirin Tekçe ile olan anısı sanırım Tahsin abininkinden daha ilginçtir.

İlkokul öğrencisi olduğum yıllardan biriydi. Yılına hatırlamasam da mevsim kıştı. Zaten kış gündüzlerinin kısalığıydı yaşadıklarımı bana unutturmayan. O yıllarda sinemaya adeta meftundum. Cebimdeki para, bilet alabilmeye ulaştığında onu başka hiçbir şeye kıyamazdım. Yine bilet parası denkleş-

tirebildiğim bir gün Yeni Sinema'da almıştım soluğu. O salaş sinemanın film uğruna çekilen ağır kokulu atmosferinden temiz havayla bulduğumda akşam ezanı epey gerilerde kalmış, zifiri bir karanlık Konya semalarına hâkim olmuştu. Bu karanlık, filmin, üzerimdeki coşkulu havasını bir anda kâbusa çevirmişti. Zira evimizde akşam yemekleri erken yenirdi ve babam da en çok akşam sofrasında bulunmama kızardı. O yıllarda sinemaya en uzak mesafedeki mahallelerden birinde yer alan evimize koşar adımlarla ulaştığımda durumun vahametini annemin beni kapıda karşılaması göstermeye yetiyordu. Elimden tutup çabuk bir şekilde yattığım odanın yüklüğüne sakladı. Biraz sonra yüklüğün önünde

yükselen sesinden babamın varlığımdan haberi olduğu anlaşılıyordu. Daha vahimi ise babamın ses tonunun oldukça neşeli oluşuydu. Babamın kızıp bağırduğu anlardan hiç korkmazdık. Zira maruz kaldığımız tek yaptırım ancak kulakları rahatsız eden yüksek volümlü bu sesler olurdu. Hatalarımız karşısında hiç kızmamış, hatta neşeli, görünüşlerinin sonrası ise şakırtılı geçirdi.

Yüklüğün kapısını açan babam müşfikçe ellerimden tutup beni aşağıya çekti. Başlayan sorgumda yalanın hiçbir yararı olmayacağından babamın sorularını bütün içtenliğimle cevaplandırdım.

- Bu zamana kadar neredeydin sen?
- Sinemadaydım baba.
- Film güzel miydi?
- Evet.
- Artistleri kimdi?
- Göksel Arsoy ve Ahmet Tarık Tekçe.
- Dövüşlü müydü?
- Evet.
- Peki, kim kimi dövüyordu?
- Göksel Arsoy, Ahmet Tarık Tekçe'yi...
- Güzel... Şimdi ben Göksel Arsoy, sen de Ahmet Tarık Tekçe...

Babamın bu sözleri üzerine anem aramıza atıncaya kadar iki hatırlı tokat, iki yanağımda patlamıştı. Babamın bu kadarla yetinmesinden ağlama sesini yükseltsem de kendime biçtiğim cezanın bu kadar hafif geçmesinin neşesini yaşıyordum içimde.

*

Yazımızın sonunda sözü tekrar Tahsin Kavak'a bırakıyoruz.

sevmeyi bilenlere

*baharda ölürseniz çoğaltmadan gülleri
çirkinlik dargın durur zakkum çiçeklerine
yan yıksa da kasketi görünmez kâkülleri
kel bahçıvan yakışmaz bahçe güzelliğine*

*bir avcı vursa keklük sesini toroslarda
silah sesi dağlarda ağıt olur günlerce
asarak yankıları geyik boynuzlarına
saplar bencilliğine kamasını öfkeyle*

*ötüşleriyle keklük şenşakrak bir dağlıdır
özelliğini taşır doğa nakışlarının
say ki dağlarda gezen bir tekir balığıdır
onlar elçisidirler denizlerin/dağların*

*cennet de cehennem de bulursun akdeniz'de
sevmeyi bilen için dağ daldeniz de güzel
yeter ki sen çirkinlik yaratma yeryüzünde (s.
11)*

Aczimin Giryesi

Bülbül dikene kondu...

Bülbül ezelden beri meftûnu idi gülün,
Kader bu ya, dönüp dolaşıp dikene kondu.
"Leylâ! Leylâ!" diyerek yola çıkan âşık da,
Gül dermekken muradı, rüzgâr ekene döndü.

Ahmet Şevgi

ÜSTAD NECİP FAZIL'I ANARKEN...

Yusuf İSEN

Büyük fikir, sanat ve aksiyon adamı Sultan-üş Şuara Üstad Necip Fazıl Kısakürek'i vefatının 28. Sene-i devriyesinde rahmetle anıyoruz.

Merhum üstadı 1971 yılında ortaokula giderken bir arkadaşımınla MTTB (Milli Türk Talebe Birliği) konferansında dinledim ve tanıdım.

Son yüzyılın büyük fikir, sanat ve aksiyon adamlarından biri de şüphesiz üstad Necip Fazıl Kısakürek'tir.

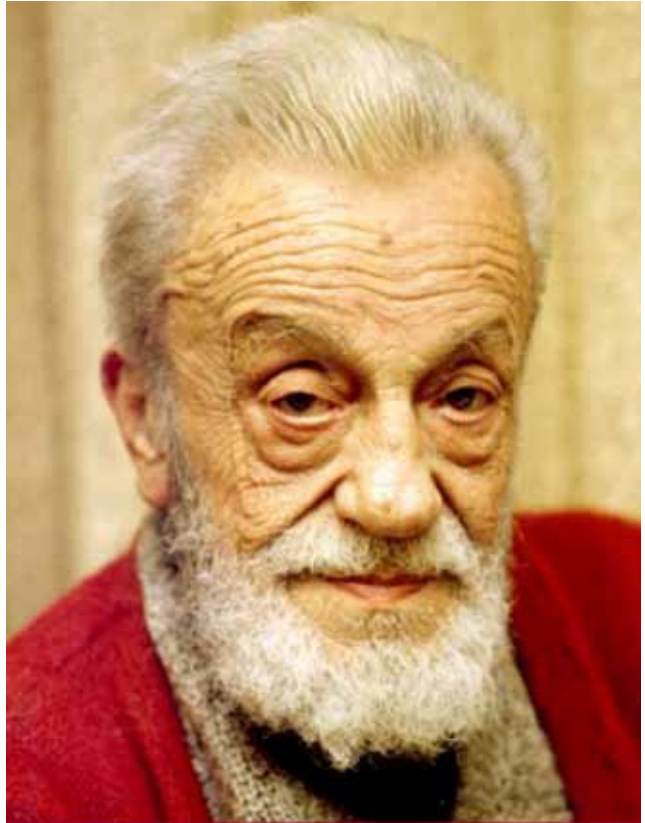
1905'te İstanbul'da doğan üstad, Dersaadet - Mutluluk diyarı - olarak anılan müstesna şehirle bütünleşmiştir. "İstanbul benim canım" sözü ona aittir.

Eserlerinden aldığımıza göre Necip Fazıl doğuştan şairane bir ruha sahiptir. Onun: "Şairliğim on yaşında başladı" sözü bunun delilidir. Kolej ve Bahriye Mektebinde okudu. Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi, Devlet Konservatuvarı, Güzel Sanatlar Akademisi ve çeşitli kolejlerde öğretmenlik yaptı. 1936'da 17 sayı *Ağaç* dergisini çıkardı. Daha sonra değişen periyotlarla aylık, haftalık, günlük olarak *Büyük Doğu* dergisini çıkardı. Derginin yayını sık sık kesintiye uğradı. Edebiyatın her dalında eserler verdi. *Son Posta*, *Babıali'de Sabah*,

Bugün, *Milli Gazete*, *Hergün* ve *Tercüman* gazetelerinde yazılar yayımladı. Düşünce dünyamızı derinlik kazandırdı. Sanat hayatımıza zenginlik getirdi. Konferanslar vesilesiyle Anadolu'yu karış karış dolaştı ve bir mücadele ve aksiyon adamı olarak ortaya çıktı.

Sanat Allah İçin Olunca

Necip Fazıl, sanatının zirvesinde olduğu yıllarda Arvasi Hazretleri ile tanıştı ve ondan sonra sanatını İslam'a adadı. Kalemını İslam

davası için kullanmaya başladı. Yeni dönemdeki sanat anlayışını şu beytiyle ortaya koydu:

*Anladım işi, sanat Allah'ı aramakmış;
Marifet bu, gerisi yalnız çelik çomakmış...*

Üstad Arvasi'den hangi oranda etkilendiğini de "Mürşid" başlıklı şu beytiyle anlatır:

*Bana yakan gözlerle, bir kerecik baktınız;
Ruhuma büyük temel çivisini çaktınız!*

İslami derinliği içinde anlayamadan geçen yıllarını ise boşa geçmiş olarak kabul eder:

*Tam otuz yıl saatim işlemiş ben durmuşum;
Gökyüzünden habersiz uçurtma uçurmuşum...*

Merhum üstadın 1934'ten önceki dönemi eleştirilse de 1934'ten sonra çok bereketli bir hayat olmuştur. Ezilmiş, horlanmış hatta dışlanmış insanların sözcülüğünü yapmıştır. Yaşadığı toprakların manevi değerlerine sahip çıkmış; sanat, edebiyat, düşünce, tasavvuf, hitabet, çeviri, sadeleştirme gibi pek çok alanda 100 cilde ulaşan eser vermiştir.

Çile, Çöle İnen Nur, İman ve İslam Atlası, *Esselam, O ve Ben*, İdeolecya Örgüsü, *Veliler Ordusundan, Babıali, Mektubat, Tasavvuf Bahçeleri* tanınmış eserlerinden birkaçıdır.

Muharrirliğinin 50. yılı olan Kasım 1975'te MTTB tarafından bir jübile düzenlenip, 1980'de Türk Edebiyat Vakfı tarafından "Sultanü'- Şuara" (şairler sultanı) unvanı verildi. Türkiye Yazarlar Birliği de onu 1982 yılında "Üstün Hizmet Ödülü"ne layık gördü.

Üstad, derinlikli düşünceleri, kıvrak zekâsı ve aksiyoncu yapısı ile fikir ve sanat dünyasını etkiledi. Bugün Müslüman camiadan ne kadar

eli kalem tutan yazar-çizer varsa, hemen hepsi üzerinde üstadın etkisi ve emeği vardır. Her türlü senaryo ve oyunların figüranı haline getirildiği bir dünyada "Bütün bir insanlık yalana teslim" diyen Necip Fazıl'ın eserlerini okumaya ve anlamaya ihtiyacımız var. Çok az istisnaları dışında, orta öğretim ve üniversite gençliği üstadı tanımıyor.

Gençliği sevk ve idare etme iddiasında bulunanlar, gençliği üstad gibi büyük insanları tanımaktan mahrum bırakmamalıdır.

Üstad, bu ülkenin değerleriyle mücadele edenlerle ciddi bir hesaplaşmaya girdi ve kazandı. "Surda bir gedik" açtı, daha yapılacak çok işin bulunduğunu bilerek bundan sonrasını çok güvendiği gençlere bıraktı. "Bu öksüz yapının ustasız kalmasını" istedi. Zorlu bir mücadeleden sonra gelinen nokta konusunda "Gençliği Hitabe"sinde şöyle şükre diyordu:

"Halka değil Hakk'a inanan, hâkimiyet Hakk'ındır düsturunu meclisin duvarına kazıyacak bir gençlik... İşte bu gençliği karşımda görüyorum" şekillenmesi, billurlaşması için otuz küsur yıldır, devrimbaz kodamanların viski çektiği kamıştan borularla kalemime ciğirimden kan çekerek yırtındığım, paralandığım ve zindanlarda süründüğüm bu gençlik karşısında, uykusuz, susuz, ekmezsiz, başımı secdeye mıhlayıp bir ömür ALLAH'a hamd etme makamındayım."

Süresi belli olmayan imtihanımızda bizlere kalemikle, ilmiyle, irfanıyla hâlleriyle yardımcı olan bütün Necip Fazılları rahmetle ve minnetle anıyoruz.